

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

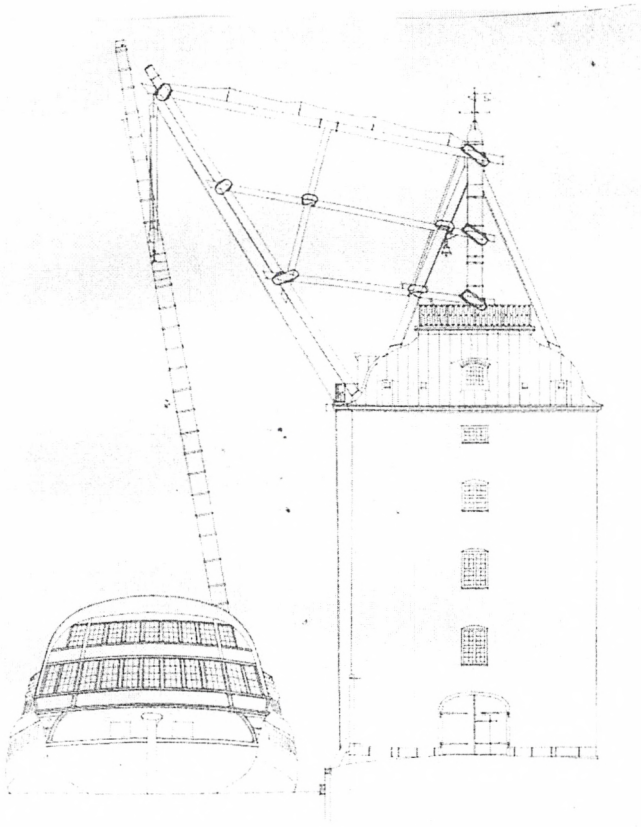
Links

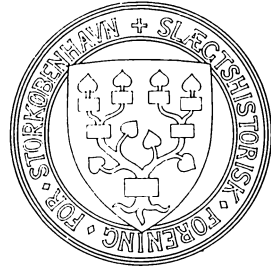
Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Slægt & Staun

1. kvartal 1998:1

ISSN 0107 - 539x

udgives af
SLÆGTSHISTORISK FORENING FOR STORKØBENHAVN

Formand: Jørgen Aasberg
MacDonald Alle 15, 2750 Ballerup - 4497 0171

Kasserer: Erling Dujardin
Dige huset 5, 2670 Greve - 4390 8625

Ansvarshavende
redaktør: Lone Wredstrøm
St. Kongensgade 89, 2., 1264 K - 3332 7913
(efter kl 18)

Øvrige redak-
tionsmedlemmer: Bjørn sommer
Åboulevarden 14, 5. tv, 2200 N - 3135 2389
Grethe Aasberg
MacDonald Alle 15, 2750 Ballerup - 4497 0171

Besøg på Mormon-
kirkens slægtshi-
storiske center

Åbningstid:
Tirsdag, onsdag og torsdag kl. 15.00-20.00 samt
fra kl. 17.00 i forbindelse med arrangementerne i
Slægtshistorisk forening for Storkøbenhavn.
Ønsker man at benytte computer, er det tilrådeligt
at bestille tid ved at ringe i god tid til Slægtshisto-
risk Center i åbningstiden - 3834 5570.

Bladet sendes gratis til foreningens medlemmer.

Bladet udsendes 4 gange årligt - sidst i februar, begyndelsen af maj, midt
i august samt midt i december. **Hvis De ikke har fået bladet omkring dis-
se terminer, bedes De rette henvendelse til Deres lokale postkontor.**

Deadline for forslag til artikler er den 01.01., 01.04., 01.07. samt 01.11.

Prisen for enkelte numre af bladet er kr. 10 eller i årsabonnement kr. 40
(4 numre pr. årgang), der kan indbetales på girokonto nr 2 20 86 28.

Kontingent for medlemskab af Slægtshistorisk forening for Storkøbenhavn
koster kr. 100 - samboende medlem kr. 50 årligt.

Eftertryk med kildeangivelse tilladt.

REGNSKAB FOR ÅRET 1997

INDTÆGTER:	(1996)	UDGIFTER	(1996)
Kontingent			
Betalt i 1997	34745,00	Slægt & Stavn	9924,01 (16084,42)
Forudbetalt i 96 ..	10100,00	Medlemsmøder	7552,00 (7836,00)
÷ betalt vedr. 98 .	4850,00	Arsmøder SSF+DHF	377,52 (4962,00)
Gæstekort	45,00 (120,00)	Kont. andre foren.	4451,51 (4121,47)
Renter	2144,52 (1978,25)	Kontorartikler	2840,73 (2054,38)
Udflugt	403,00 (÷ 830,00)	Porto	7897,18 (7161,45)
Slægtsdag	1451,95 (1365,91)	Overskud	11681,52 (1247,69)
Særhæfter	685,00 (0,00)		
	=====		=====
	44724,47		44724,47
	=====		=====
AKTIVER:		PASSIVER	
Kontantbeholdning ..	0,00	Egenkapital pr. 1.1.97	65502,64
Girokonto	5013,67	÷ forudbet. i 1996	10100,00
Checkkonto	1877,64	+ forudbet. for 1998	4850,00
Højrentekonto	65042,85	Overskud	11681,52
	=====		=====
	71934,16		71934,16
	=====		=====

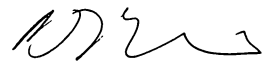
Beløbet for trykning af Slægt og Stavn 1997 nr. 4, kr. 3985,00, forfalder først til betaling i januar 1998. Dette medfører, at den samlede udgift for årgang 1997 er på i alt kr. 13909.01. Overskuddet vil da være på kr. 7696,52.

Beholdningen af ældre numre af "Slægt & Stavn" samt særhæfter er værdisat til kr. 0,00. 417 medlemmer, heraf 39 samboende - og 49 abonnenter på "Slægt & Stavn" pr. 31.12.1997.

Ovenstående regnskab er revideret og fundet i overensstemmelse med de foreliggende bilag. Den angivne formue fandtes i overensstemmelse med kontoudtog.

Greve, den 12. februar 1998

 Erling Dujardin, kasserer

Den 15. februar 1998

 Sv. Aa. Trolle-Christensen,
 revis

Efterlysning

Som slægtsforskere er vi naturligvis ikke uvante med at søge efter personoplysninger alle mulige steder, når en person er forsvundet for os. Men selv om jeg er i træning, har det alligevel været umuligt for mig at tyde indførslen i denne ministerialbog, hvor præsten har glemt både barnets navn og ID-nummer:

Overførelse fra kontonummer			GIROINDBETALING		
Underskrift til underskriftsblad 8 - 7		Beløbsmodtagers kontonummer og betegnelse 220-8628			
Indtæller		Slægtsleksionsk Forening for Storkøbenhavn c/o Erling Dujardin Digehuset 5 2670 Grøve			
Evt. meddelelse vedr. betalingen kan kun anføres i dette felt Medlem nr.		Post Danmarks stempel 2101 ENDRUPVEJ POSTHUS 0102 0177 AH 6648 20/01/98 ***** 100,00			
Kroner	Øre	Betalingsdato	eller Betales nu		
To maskine: atlassering - Undgå ventetid og styrke i Afdelingsservice tell		Den	Måned	År	Seri X 40005 (10.87) 19-11-87
+01<		+2208628< 00180422101002017700#			

Ref. til Krediteringsliste II nr. 14, side 1, nr. 3, betalt 20/01-98

Derfor appellerer jeg nu til foreningens medlemmer i håb om, at et af dem ved, hvor kontraminsterialbogen befinder sig. Jeg håber på, at den rummer barnets navn og ID-nummer, så det er muligt at konferere de to dokumenter.

Så kan jeg nemlig få et manglende navn på plads - hvilket som bekendt er alfa og omega for slægtsforskere.

Erling Dujardin (hårdt ophængt kasserer)

FORTEGNELSE OVER DE I MANGE SKIFTER FOREKOMMENDE BETEGNELSER FOR TEKSTILER udarbejdet af Kirstin Nørgaard Pedersen i forbindelse med foreningens foredrag, mandag, den 8. December 1997.

ALMENSI, (Armesiden) ant. fra fransk Armoisin toskafet taftagtigt silkestof.

ATLASK, satinbundet silkestof med blank retside og mat vrang. En billigere kvalitet kunne være vævet af silke og bomuld, så kun silken sås på retsiden.

BARAT, stof vævet af uld på silketrend, oprindeligt af fin senere af mere tarvelig kvalitet.

BAY, en forholdsvis billig ulden vare, som har været i brug også i dette århundrede til at brodere på.

BOCKRÅL, (måske Broklærred) brugtes til foer i snøreliv og overkjoler, hvor det foruden virkede som stivlærred.

BOMMESI, kippervævet stof af bomuld eller bomuld og uld sammen.

CALLEMANK, var et satin- eller atlaskvævet uldent stof, som kunne være ensfarvet, sribet eller blomstret, sidstnævnte da i damaskvævning, så mønstret var modsat på stoffets to sider.

CATUN, bomuld ensfarvet eller med trykt mønster.

DAMASK, stof vævet med fem eller flere skafter af uld eller ofte af silke.

DROGET, tøj fremstillet af silke med uld, hør eller bomuld. Som

regel blomstret, men kunne være sribet.

DVELIK, (dvælg) fint, bleget og stivet glanslærred eller groft ubleget hørstof stivet med limvand - anvendtes som stivlærred.

FIBSKAFT, stof vævet i fem skafter dvs. i atask eller satinbinding, så mønstret kunne ligge i selve vævningen. Det kunne være af uld eller silke.

FLOS, dyrt silkestof af fløjlsagtig karakter med luv af løkker.

FLOR, herunder også crepeflor eller crepe for det meste sort, anvendtes til pynt ofte på sengetøj.

FILLEMUT, fra engelsk fillermot og fransk feule mort, stof af gulbrun farve, som visne blade.

FRECKAADE, (frassay, frees) uldvare, der var beslægtet med vadmel.

GROSDITUR, fra fransk gros de tour - et stormønstret brokdeagtigt silkestof - ofte blomstret.

GRAAVÆRK, almindeligvis det mindre værdifulde bugskind af et eller andet dyr.

HJEMJORT, tøj vævet i Danmark, brugtes til f.eks. skørter. Det var ofte af hvergarn.

HVERGARN, stof af uld på hør-trend.

HØRLÆRRED, kunne være af både udenlandsk og indenlandsk oprindelse.

INDSPRÆNGT, betyder antageligt at stoffet var nistret.

KAFFA, (Kaf) dyrt silketøj af samme vævning, som flos med opskårne og uopskårne løkker, så

der på den måde opstod et mønster.

KAMELOT, kendes helt fra middelalderen. Det er vævet af kamel- eller gedeuld fra Angora og silke eller bomuld. I 1700-årene var det et let uldent lærredsvævet stof.

KIRSEY, klædeagtigt stærkt valket stof af uld, som var grovere end den uld, som anvendtes til klæde.

KLÆDE, ofte sort, rødt m.fl. farver indsprængt dvs. meleret og sribet. Dyrt, blankt, uldent stof med luv. Det var ofte af udenlandsk oprindelse.

MACKEY, tyndt uldstof, der blev brugt til foer.

MOR, moire.

MULTUM, en ulden en- eller tosidig oprasket vare, som minder om det man helt op til vor tid har kaldt Holmensklæde.

NACCARAT, klæde af udenlandsk oprindelse.

OLMERDUG, kippervævet stof af uld på hør- eller bomuldstrend.

POLAMIT, (Polemities m.fl. stavemåder) stof af varierende kvalitet, vævet af uld (evt. af kamelhår) og silke. Det kunne have indvævede metaltråde.

RASK, (Rasch) let uldent stof, som i flg. Luksusforordningen kunne anvendes af håndværkere, andre alm. Folk og tjenestefolk.

SARS, (Saxes, serge) tynd ulden vare af forskellig kvalitet, ofte importeret.

SIED, (Say) fin ulden vare.

STOFFES, forvanskning af fransk Etoges, en blank ulden vare.

TABORET, kendes fra midten af 1700-årene og frem. Det er et i bunden lærredsvævet uldstof med indvævede mønstre i form af kniplingsagtige mønsterstriber af ekstra tråde i både kæde og islæt (lancering), samt med mere spredte mønstre, ofte små blomsterbuketter, med tråde udelukkende i islættet (brochering). Stoffet var voksbehandlet og presset så det var temmelig stift, denne behandling har gjort det blankt så det kom til at minde om silke. Importvare fra England, hvor det blev fremstillet i Norwich eller måske også fra Holland. Silketaboret kendes også og den uldne vare kan måske have været en efterligning af den dyrere silkevare, og var under alle omstændigheder varmere.

TAFT, tyndt, tæt silkestof.

TOBIN, svært taftagtigt stof af silke eller kamelhår og silke sammen.

TERSENELLE, vistnok et taftagtigt silkestof.

TRIP, fra fransk Tripe de Ve-lours - et fløjls eller plysagtigt stof.

VADMEL, billigt, kipret ofte grov helulden vare fremstillet i Danmark. Vadmel var stærkt valket og stampet.

KVINDETØJ 1670-1850
dragtddele, som kræver en nærmere forklaring:

HAGHATTE, huertilbehør - blev anbragt ved ørerne og var af sam-

me materiale som korsklæder og skægghatte.

LIV, LIVSTYKKE, det samme som snøreliv.

KLOKKE, hel klædning uden stivere af facon nærmest som en spencer, brugtes også som undertøj.

KORSKLÆDE, var hovedtøj til brug alene eller sammen med huen. Syet af knipling eller kniplingsstof, som var industrifremstillet og importeret, også kaldet jødekniplinger.

KAPPE, var hovedtøj ofte af kniplinger eller kniplingsstof.

KAABE, var overtøj, som man vil kalde et slag nu til dags. Den var ofte foret af vadmel, klæde, multum eller gråværk.

NATTRØJER, var til brug om dagen, de kunne være meget fine og dyre og kendes fra 1600-tallet som importvare fra England. Blev ant. også fremstillet i Danmark fra omkring midten af 1700-tallet. De var for det meste strikket af uld, men kunne også være af silke og ofte i mønsterstriking med tavl eller stjerner, og nogen gange med broderi af silke- eller metaltråd. Der er dog også eksempler på syede nattrøjer.

SKÆGHAT, var hovedtøj til brug sammen med korsklæde eller hue og fremstillet af kniplinger eller kniplingsstof.

SNØRELIV, var faconsyet, foret og forsynet med stivere. Det var fortål forsynet med knapper, ringe, maller eller hager, som kunne være af sølv eller oftest af tin eller messing.

TRØJER, var syet i facon med ret kort skød i livet. De var for det meste forede og forsynet med stivere af hvalbarder.

LITTERATURHENVISNING:

Ellen Andersen: Danske bønders klædedragter. (1960)

Erna Lorenzen: Folks tøj i og omkring Aarhus ca. 1675-1850. (1975)

Erna Lorenzen: Hvem sagde nationaldragt. (1987)

C. F. Lund: Danske nationaldragter. (1864).

Elna Mygdal: Amagerdragter, vævninger og syninger. (1930)

J. S. Møller: Folkedragter i Nordvestsjælland. (1926)

Hjørring Amt beskrevet efter Opfordring fra Det kgl. Landhusholdningsselskab af L. C. Brinck-Seidelin, Kammerjun-ker og Amtsforvalter. (1828 - fotografisk optryk 1978)

Hemmelige historier og gådefulde mennesker

"Hemmelige historier og gådefulde mennesker" er titlen på en bog, udgivet af Friedrich Bülow. I flere udgaver fortæller bøgerne en række livsgåder, som endnu ikke er løst. De fleste historier er af ældre dato, vores tid har ikke plads til mystiske mennesker. Vi tager forhænget væk fra fortiden og lader dagslyset skinne på historien, går effektivt til værks for at undersøge, og med de hjælpemidler, der står til rådighed, afdækkes selv de mindste mysterier.

Forfatteren fortæller:

"For kort tid siden besøgte jeg en gammel fisker, som jeg gerne tager en sludder med, på Holmen ved Schleswig. Vi kom til at snakke om forskellen mellem dengang og nu. Ved den lejlighed sagde den gamle fisker til mig: "Ja, det kan nok ikke ses, at jeg nedstammer fra en ældgammel adelslægt. Den mand, som først bragte mit navn til Schleswig og hvis oldebarn jeg er, var en livsgåde, som stadig ikke lykkedes at løse." Jeg bad manden om at fortælle:

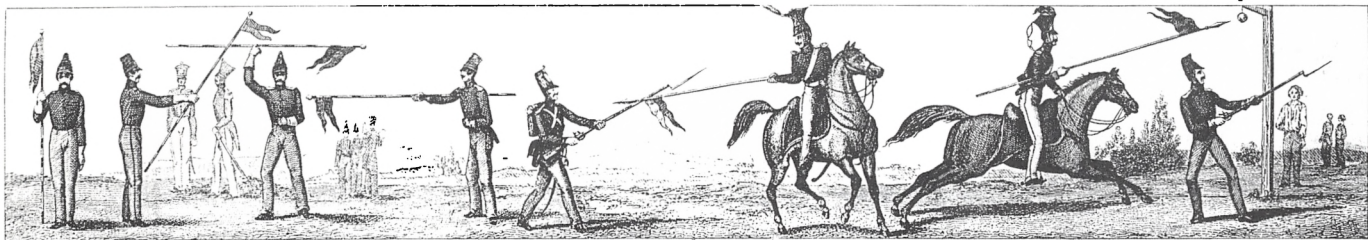
"Allerede mandens første optræden i Schleswig og hans pludselige forsvinden var i sig selv en gåde. Min oldefar kom hertil i begyndelsen af det attende århundrede som hvervet soldat. Da hverveofficeren lod sine rekrutter opstille foren huset af regimentskommandoren de Val, som boede i det senere Brüningske Hus på Lollfuss, lod de Val min oldefar ved tegn forstå, at han skulle træde ud af geledet. Derefter bestilte de Val en kurerpost og min oldefar skulle rejse med det samme, hvorhen vides ikke. Efter nogle år, de Val var i mellemtiden forflyttet, kom min oldefar tilbage og gik ind i regimentet som menig Musketer. Som det dengang var skik og brug, tog han sig en lokal kone, nemlig datteren til en fisker fra Holmen. Da han havde udtjent sin tid som soldat, flyttede han ind i en bolig på Holmen, nemlig det sidste hus før Skt. Johannes klosteret. Han tog ikke

del i det daglige arbejde, hele hans fremtoning tydede mere på, at han aldrig havde været vant til kropslig arbejde. Han var lille af bygning og hans hænder var fine og hvide som en kvindes. Hos naboerne regnes han som en særling, der dog på grund af han store viden var agtet af alle. Han talte de fleste levende sprog og spillede på forskellige instrumenter, specielt spillede han på violin. Dog når naboerne om aftenen forsamlede sig for at høre ham spille, plejede han at stoppe. Han plejede ingen omgang med naboer eller andre, ikke af højmod eller menneskefjendskhed, men snarere som om det var ham bedst, hvis han levede helt upåagtet. Hans forhold til hans børn var også kold, næsten som en fremmeds. Kun engang, da hans søn, som var blevet fisker, blev gift, blev han fortroligt med sin svigerdatter. Hende tog han til sit hjerte som ingen anden. Da denne engang bad ham fortælle om hans fortid og livshistorie, så det ud som om han kæmpede med sig selv, men sagde så: "Nej, det må jeg ikke. Et løfte lukker mig munden. Kun så meget må jeg sige: Mit navn er Johan Friedrich Christian Nielsky von Wittekind og jeg er af adelig slægt. Måske bliver jeg løst fra mit løfte inden min død." Men det blev ikke løst. Han tog hemmeligheden med sig i graven.

Efter denne fortrolige samtale har han aldrig mere talt om sin fortid. Ligeledes førte han aldrig selv navnet WITTEKIND, men brugte kun NIELSKY. Selv da hans anden søn holdt bryllup i Borby ved Eckernförde, tog han ikke mod invitationen. Måske har hans samvittighed alligevel naget ham, at han ikke deltog i denne glædesdag for hans søn. I hvertfald dukkede en for de fleste af bryllupsgæsterne ukendt mand op efter maden, to en violin frem af rygsækken og begyndte at spille så skønt, at alle var tavse. Da den ukendte var færdig med at spille, forsvandt han ligeså gådefuld som han var kommet. Det var Nielsky's bryllupsgave til sønnen.

Man beskæftigede sig naturligvis meget med denne mærkelige mand, men man kom aldrig længere en formodninger. Følgende hændelse gjorde, at man satte hans afstamning i forbindelse med Polen: Skoven ved Schnellmark ved Eckernförde var kendt som tilholdssted for overfaldsmænd og røvere, og rejsende, der skulle passere dette område, plejede at have deres våben parat til forsvar. Ja, endnu i mine barndomsår blev dette område kun omtalt med frygt. Min oldefar skulle engang foretage en rejse, der gjorde, at han skulle passere dette område. Dengang var det helt anderledes end i dag. Man benyttede den første og bedste lejlighed, som regel en fragtvogn, som fragtede fragt langsommelig på dårlige veje under konstant frygt for b'live overfaldet og udplyndret. Min oldefar rejste med sådan en fragtvogn. Da vognen kom ind i Schnellmarker, blev den standset af mistænkelige personer. Disse tog sig dog ikke af de almindelige rejsende, men tiltalte Nielsky på et fremmed sprog, som han besvarede. Derefter steg han af vognen, bød fragtmanden at fortsætte sin rejse og forsvandt med disse uhyggelige svende i skovtykningen.

En af de andre rejsende påstod, at samtalen mellem min oldefar og de fremmede var polsk. Var han måske selv røver og her havde fundet sine kumpaner? Vi står endnu engang over for en gåde. Efter et par dage dukkede han igen op i Schleswig, men undgik altid at tale om sagen. Sådan forblev han en gåde for sine omgivelse og sin familie. Den eneste mulighed, der har været for at finde løsningen, blev desværre ikke benyttet. Det var under den første Schleswig-Holstenske krig i 1848. Danskerne havde ødelagt dæmningen mellem Slien og Sekler Noor, og vi fiskere skulle med de få vogne danskerne havde efterladt os, opretholde forbindelsen mellem Fahrndorf og Haddeby (Hedeby). Ved den lejlighed var det mandskab, som min broder tilhørte, opstillet ved vagthuset ved Busdorfer Bro. Ved navneopråbet gav den vagthavende officer udtryk for forundring

Hvor finder jeg de danske Kirkebøger og Folketællinger?

Arkivalie-gruppe!

Film, Microfich-kort eller Bog!

Sted!

Kirkebøger:

1. <u>Kirkebøger, hele landet</u>	1645 til 1891	Microfich-kort	Rigsarkivet, København. <u>Samt alle 4 Landsarkiver.</u>
2. Kirkebøger, hele landet	1645 til 1891	Microfich-kort	Erhvervsarkivet i Århus.
3. Kirkebøger, Jylland og Fyn	1892-1912 (1914)	Rullegfilm	Rigsarkivet, København.
4. Kirkebøger Sjælland	1892-1912 (1914)	Rullegfilm/bøger	Landsarkivet Sjælland.
5. Kirkebøger, hele landet (Kun hvis filmene er bestilt hjem til centret)	1645-1912 (1914)	Rullegfilm	Mormonkirkens Slægt- historiske Centre.
6. Kirkebøger fra Sjælland	1891-ca.1946	Bøger/Rullegfilm	Landsarkivet, København
7. Kirkebøger fra Sjælland (Ikke alle sogne findes i kopibøger, se register)	1645-ca.1900	Kopibøger	Landsarkivet, København.
8. Kirkebøger fra Fyn	1891-ca.1946	Bøger/Rullegfilm	Landsarkivet, Odense.
9. Kirkebøger fra Jylland	1891-ca.1946	Bøger/Rullegfilm	Landsarkivet, Viborg.
10. Kirkebøger, Sønderjylland	1891-ca.1946	Bøger/ +?	Landsarkivet, Åbenrå.

Folketællinger:

1. Folketællinger, hele landet 1787-1850	Microfich-kort	Rigsarkivet, København.
2. Folketællinger, hele landet 1855-1911	Rullefilm	Rigsarkivet, København.
3. Folketællinger, hele landet 1916-1940 (Til disse skal ansøges om speciel tilladelse)	Originale papirer	Rigsarkivet, København.
4. Folketællinger, hele landet 1787+1801+1845+1860	<u>Rullefilm</u>	Mormonkirkens Slægt- historiske Centre.
5. (Også nogle af de Slesvigske i disse 4 årgange)		
6. Folketællinger, Sjælland 1787-1850	Kopibøger	Landsarkivet, København.
7. Folketællinger, Sjælland 1855-1860	Rullefilm	Landsarkivet, København.
8. Folketællinger, Fyn 1787-1850	Kopibøger	Landsarkivet, Odense.
9. Folketællinger, Jylland 1787-1850	Kopibøger	Landsarkivet, Viborg.
10. Folketællinger, Sønderjyl. 1787-1850	Kopibøger	Landsarkivet, Åbenrå.
11. Folketællinger, Slesvigske 1787-1850	Originale Papirer	Rigsarkivet, København.

Lokalhistoriske Arkiver:

Udover de ovenfor nævnte Arkiver har mange af vore gode Lokalhistoriske Arkiver indkøbt kopimateriale af kirkebøger og folketællinger, fra de sogne som det pågældende arkiv arbejder med. Det kan enten være i form af fotokopimateriale, microfich-kort eller rullefilm. Forhør dig på det pågældende arkiv.

Husk vore Lokalhistoriske Arkiver skal findes under "de nye storkommuner" eller en købstad. Se ARKIVVEJVISEREN, Udgivet af Sammenslutningen af Lokal Arkiver. Bogen findes på næsten alle biblioteker.

Denne side er udarbejdet af Anna Margrethe Krogh-Thomsen.
Kopiering er tilladt med glæde.

Rettelser eller tilføjelser modtages gerne.

*Christian den Fjerde med
guds nåde Danmarks, Norges, Venders og Goters konge vor synderlige
gunst tilform, eftersom overalt med soven udi kirkerne stor disordre
begås, da ville vi nådigst at I udi hvert sogn udi eders stift
nogle skal tilforordne, som kan gå rundt om i kirkerne med
lange kæppe og slå dem på hovedet, som sover, og således
holder folket årvågen til at høre desto flittigere prædiken,
desligeste ville vi nådigst, at I præsterne udi eders stift
alvorligen tilholder at I (skal være: de) holder rigtig kirkebog
ved dag og datum, på hvor mange udi deres sogne fødes,
hvo dertil fadder står, og hvor mange årligen tilsammen
vies og dør, ville vi og nådigst at I siden skal have god
indseende, med at sådant af dem efterkommes såfremt
nogen præst her udinden forsømmelig findes, skal han
dermed have forbrudt hans kald, dermed sker vor vilje,
befalendes eder gud skrevet på vort slot København,
den 17. maj Anno 1646. Under vort signet, Christian«.*

Giethin

Den originale kancelliskrivelse om kirkebøgernes indførelse med kongens egenhændige underskrift, her hentet fra Ribebispens arkiv. Ordlyden er: »Vi Christian den Fjerde med guds nåde Danmarks, Norges, Venders og Goters konge vor synderlige gunst tilform, eftersom overalt med soven udi kirkerne stor disordre begås, da ville vi nådigst at I udi hvert sogn udi eders stift nogle skal tilforordne, som kan gå rundt om i kirkerne med lange kæppe og slå dem på hovedet, som sover, og således holder folket årvågen til at høre desto flittigere prædiken, desligeste ville vi nådigst, at I præsterne udi eders stift alvorligen tilholder at I (skal være: de) holder rigtig kirkebog ved dag og datum, på hvor mange udi deres sogne fødes, hvo dertil fadder står, og hvor mange årligen tilsammen vies og dør, ville vi og nådigst at I siden skal have god indseende, med at sådant af dem efterkommes såfremt nogen præst her udinden forsømmelig findes, skal han dermed have forbrudt hans kald, dermed sker vor vilje, befalendes eder gud skrevet på vort slot København, den 17. maj Anno 1646. Under vort signet, Christian«.

over at finde navnet NIELSKY her, idet han ligeledes hed Nielsky. Da min bror ikke interesserede sig synderligt meget for sagen, undersøgte han ikke sagen nærmere.

Min oldefar deltog ikke i fiskeriet, han havde heller ikke noget erhverv som han ernærede sig ved, men levede udelukkende af den fiskehandel, hans kone drev. Dog plejede han med stor flid sin lille have, som holdtes pinligt rent. Som jeg allerede har fortalt, plejede han ingen omgang med folk, men søgte at leve så ubemærket som muligt. Da han var et stille og roligt menneske, lod man ham i fred. Min oldefar opnåede en høj alder, for da han døde, var min far, der var hans barnebarn, 11 år gammel. Man fandt den gamle mand siddende død på sin havebænk.

I løbet af årene er navnet Wittekind gået i glemmebogen. Navnet NIELSKY ville jeg have ændret til Nielsen, da en dengang kendt personlighed, den blinde kandidat Eyben, gjorde mig opmærksom på, at jeg dermed frasagde mig min afstamning og følgerne heraf. Derfor vil jeg føre mit navn videre, selv om jeg har opgivet håbet, nogensinde at finde gådens løsning."

Sådan stod der skrevet. Hvad kan denne historie bruges til? Jeg prøvede at efterspore de oplysninger, der var i historien.

I kirkebogen for Schleswig Domsogn findes følgende:

"Anno 1739 Nr. 11: den 6ten Juli Friedrich Xtian Nielsky, Musquetier, mit Jungfer Anna Maria Brunsen Copuliert."

Mønstringsruller for Schleswigsche geworbene Infanterie Regimente

20. Mai 1737 angiver alder 20 år, han har tjent i 2½ år, fædreland

Holstein.

26.4.1737 angiver alder 21 år. han har tjent 3 1/4 fædreland Holstein
Denne mønstring fortæller i øvrigt, at han ikke er tilstede, han er
"Krank loco laut attest" - syg i forlægningen med attest

17.6.1742 24 år, tjent 8 1/4 år, fædreland Holsten og har familie

7.6.1748 30 år, tjent 14½ år, fædreland Holstein og har en hustru
Der var også en mønstring 1741, men det regiment som Nielsky tilhørte
var udlånt til Hannover´s konge. Var det den periode han ifølge historien
var borte fra Schleswig? Intet om fødested, angivelsen Holstein er bredt.
Alderen: født mellem

1716 og 1718.

Navnet Nielsky von Wittekind polsk? En forespørgsel til National arkiv i
Warschawa gav følgende resultat: et tydeligt tysk-klingende navn er
usandsynligt i Polen omkring de årstal. Angiver Nielsky til at være fra
Frisisk Holstein .

En forespørgsel til De nationale Frisers Forening gav følgende resultat:
Wittekind ukendt, Nielsky - frisisk form for Niels´ ses søn. Så vidt så
godt. En skrivelse til alle kirkebogskontorer i Holstein var også negativ.
Ved sønnens vielse i Borby i 1763 står denne søn af "seelig musquetier
aus Schleswig" altså død. Fortælleren i ovennævnte historie er Jürgen
Friedrich Christian Nielsky 1811-1897 - Friedrich Bülow´s bog er fra
1884. Dennes far var Nicolaus Joachim Nielsky 1772-1843. "min
oldefar døde siddende i en havebænk og opnåede en høj alder, idet min
far, der var hans barnebarn var 11 år." Der er endnu ikke fundet nogen
død skrevet i kirkebogen for Domsognet i Schleswig.

Anderledes er det med Johann Nielsky´s hustru. Hendes dødsindførelse

er fundet: Jahrgang 1785. Reg.Nr.76; Dies emortualis 24. August, Dies sepultura 27. Aug Anna Maria Frahmen, 79 Jahr alt, Ihr man ist gewesen verabschiedigter Musquetier beim hiessigen Regiment Friedr.Herman Nielske. Sie hinterlässt a) einen Sohn Friedrich, der mit Catharina Kleinhammer verehe ligt wovon 3 Kinder im Leben, neml. 1) Friedrich Nicolaus, 2) Peter u. 3) Anna Cathrine, b) Elsabe Dorothe, die mit dem Musketier Franz Gillig vereheligt; wovon ein Sohn Jacob Christian am Leben." På trods af navnefejl er det Nielsky´s kone: ved fodslen af de to born Hermann og Elsabe står Johann Friedrich Xrian Nielsky som far.

Med Jürgen Friedrich Nielsky, Friedrich Hermann´s son i første ægteskab med Catharina Huffner´s som stamfader har efterkommerne beholdt efternavnet Nielsky op til i dag. Den sidste og eneste bærer med det efternavn er Claus Nielsky, borgmester i Schleswig i dag. Efterslægten for Jürgen Friedrich er ikke særlig talrig. Friedrich Hermann Nielsky´s son i ægteskabet med Christina Rothenburg Claus Christian Nielsen er min stamfar. Claus havde bla.a. drenge-tvillinger, der flyttede til Aabenrå omkring 1870. Deres efterkommere var særdeles frugtsommelig og allerede to slægtled frem vokset til over 100 personer, som indtil 1920 udgjorde et meget stærkt gruppe af fiskere i Aabenraa. Men det er en helt anden historie.

Werner Nielsen Wittekind
Rudersdalsvej 114
2840 Holte
45 41 43 15

Er du interesseret i **HISTORIE?**

Hvis du interesserer dig for de tider og de forhold, som dine aner har levet under, så er bladet Siden Saxo sikkert noget for dig!

I spændende og rigt illustrerede artikler fortæller fagfolk og eksperter nyt fra Danmarkshistorien. Spørgekassen svarer på læsespørgsmål om (kultur)historie og arkiver. På Siden Sidst-siderne finder du tips om udstillinger, arrangementer mv. og små skæve nyheder fra den historiske verden. BogNyt giver inspiration til nyanskaffelser i reolen. Bladet er på 48 sider og kommer fire gange om året.

Artikler i de
seneste numre

Helbredende træer - Margrethe den 1. 's statskup - Anskuelsesbilleder - Bønders kirkegang i 1700-tallet - Danmarks første jernbane - Wienerbørn under 1. Verdenskrig - Herremanden Borchard Rud og Fanden - Vin og vinhandlere i guldalderens København - Med isbåd over Storebælt i 1784.

Jeg vil gerne abonnere på Siden Saxo fra og med 1998:

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr: _____ By: _____

Telefonnr: _____

Send mig et girokort

Jeg vedlægger 140,- kr i check.

Ring på tlf: 31 39 38 66 (tryk lokal 223) brug evt. telefonsvareren
Fax på 31 39 05 35

Du kan også indsende denne slip til

Rigsarkivet, Rigsdagsgården 9, 1218 Kbh. K. mrk. "SAXO"

**Få 2 numre
fra 1997
gratis med
når du
bestiller
abonnement
fra 1998!**

*Tilbudet gælder kun nye
abonnenter og
kun så længe lager haves!*

Meddelelse fra redaktøren

Landsarkivet for Nørrejylland har netop udgivet en CD-ROM med kirkebøger fra Århus købstad. Landsarkivets CD-ROM-udgivelse giver slægtsforskere og andre interesserede mulighed for at kaste sig ud i alskens søgekombinationer på oplysninger om fornavn, efternavn, alder, erhverv og eventuelle ægtefælle, når det gælder kvinder og mænd i Århus købstad i det meste af 1700- og 1800-tallet.

CD-ROM'en indeholder i alt 36.839 inddateringer med navne på viede og døde personer - alle fra Vor Frue og Domsognet i Århus købstad i perioden 1729-1891. Oplysningerne er indtastet efter en direkte afskrift af kirkebøgerne.

Kirkebøger er set i database-form for, men for første gang vises de originale sider fra kirkebøgerne sammen med databasen i et grafisk billede. Der er indscannet 6.293 billeder fra i alt 32 kirkebøger.

Med CD-ROM'en følger en udførlig vejledning.

Kan købes hos Landsarkivet for Nørrejylland, Ll. Sct. Hans Gade 5, 8800 Viborg. Tlf. 86 62 17 88, fax 86 60 10 06. e-post: mailbox@lav.sa.dk
Pris: kr.450,00.

Rigsarkivet har indgivet endnu 3 små pjecer i serien "Rigsarkivet informerer"

Nr. 18: "Journalguiden, journalplansystemet" Journalplansystemet benyttedes i ministerier, der har afleveret deres arkiver til Rigsarkivet i perioderne ca. 1964-83.

Nr. 19: "Rigsarkivets Danicasamling. Mikrofilm og papirkopier af arkivalier i andre lande om Danmark og danskere. Danica fra Rusland".

Nr. 20: "Ministermøder 1900-1971".

Det store i det små

Lokalhistorisk Afdeling på Københavns Universitet har kunnet fejre 25-års jubilæum og markerer begivenheden med denne rigt illustrerede bog på 352 sider.

17 historikere giver her hver sit bud på, hvordan det store og generelle i tilstande og udviklinger afspejles i det små - hvor det oftest er lettest at se.

Artiklerne bringer os vidt omkring fra middelalderens England over grundlæggelsen af svenske byer til sognerådet i Sdr. Bjert.

Vi følger en familie på dens svære vej fra land til by, arbejdskampe på Kronborg Geværfabrik og ser hvordan det gik til, at bønder blev medborgere.

Andre artikler behandler handelen i de små gamle købstæder, tidligere tiders skoleforhold og jydernes seje modstand mod de love, der gav os de mange sen-navne.

Overalt har forfatterne lagt vægt på at fortælle levende og engageret - og med mange illustrationer - ikke blot om lokaliteter, men også om mennesker.

En række af artiklerne går derfor tæt på enkeltskæbner som for eksempel lærerinden, der kom i Københavns borgerrepræsentation, den fattige degneenke, den unge teolog, købmandskonen i fattighuset og den meget uheldige glarmester.

Heller ikke en kriminalhistorie mangler, nemlig brødrene Binneballes baghold på Frederiksberg.

Endelig er der selvfølgelig en skildring af baggrunden for oprettelsen af Lokalhistorisk Afdeling og nogle tanker om lokalhistoriens arbejdsopgaver - igår - i dag - og i morgen.

Forfattere

Ole Degn ● Kim Furdal ● Jesper Godvin Hansen ● Nils Hybel
● Grete Signe Jensen ● John T. Lauridsen ● Sven Lilja ● Ingrid
Markussen ● Jørgen Mikkelsen ● Johannes Møllgaard ● Lars
Nilsson ● Erik Nørr ● Olaf Olsen ● Knud Prange ● Agnete
Paaschburg ● Poul Steen ● Allan Tønnesen

Indholdsfortegnelse

- Lokalhistorisk instituts forhistorie
- Lokalhistorie og synet på middelalderens sidste århundreder
- Ind i lokalhistorien
- Jens Sørensens søn, Søren Jensen eller Søren Sørensen
- Hvor bønder bliver medborgere
- Den svære vej fra land til by

-----✂-----

UNDERTEGNEDE BESTILLER HERMED

___ eks. af *Det store i det små* til prisen 250,00 kr. incl.
moms, men excl. gebyr for ekspedition og forsendelse.

Navn _____

Adresse _____

Postnr. _____ By _____

- "Handlingen i de Smaae Kiøbstæder bestaaer i dend bahre Credit"
 - Linköping i stort och litet perspektiv
 - När liten blev STOR
 - Brødrene Binneballes baghold
 - Om degnekår i almindelighed
 - Teologer avler teologer
 - Løn og arbejdskamp i begyndelsen af 1800-tallet
 - Enegang, ambition og socialt engagement
 - Den uheldige glarmester
 - Historien om en omskiftelig menneskeskæbne
 - Skoleprotokollen fortæller
-

Odense Universitetsforlag
Campusvej 55
5230 Odense M

Socialforsorg 1787

Skrivelse af 7/2 1788 fra Roskilde Magistrat til Stiftamtmanden

Kluude Samler Hans Hansens Søn Abraham Hansen her af Byen haver forhen staaet i lære hos Tøj Fabriquer Botcheu her samme steds, men efter hands udstandne lære Aar begav hand sig til København for at ernære sig ved Professionen og søge sin videre Lykke. - Imidlertid og efter kort Tiids forløb er hand igjen kommet hertil Byen i meget svagelig tilstand og indfundet sig hos sin forrige Mester bemeldte Bottscheu, som paa hands indstændige Anmodning og siden Tøymager Svendens Forældre vare Fattige Folk og foruden havde een anden Syg Søn hjemme (hvilken dog nu i disse dage er død) modtog ham i haab om at det snart skulle blive bedre med ham, men som det kort efter loed sig til Syne at hand blev slettere og hand derhos befandtes heel fnattet paa sit Legeme hvorved noget værre kunde befrygtes lod Fabriqueren efter vores Anmodning bemelte Abraham Hansen ved Stads Chirurgen Stein besigtige, men derved er dog ikke befunden viidere end at den Udslet eller Skurv som han er beladt med reiser sig af Mangel paa fornøden Reenlighed og Pleier alt efter bmt. Steins herhos følgende skriftlige Attest, imidlertid da Fabriqueren ikke ville ei kunde have ham længere i sit Huus, blev hand efter vores nærmere Foranstaltning modtaget af Faderen Hans Hansen. - Da nu denne mand er fattig og ikke formaar at betale den paa hans Søn udfordrende Cuur, saa er det meget fornøden at han til samme nyde Understøttelse, og da det ikke er usædvanlig at der af Fattiges Kassen her i Byen forhen er blevet betalt til fattige for Cuur udi deres Sygdom, saa meget som de Fattiges Inspecteurer efter Omstændighederne og Sygdommens Beskaffenhed har anseet passende, saa formeenes unerdanigst at samme Casse kunde komme denne fattige Mand Hans Hansen til Hjælp med en passende deel til hands syge og elendige Søns mulige Helbredelse uden hvilken Understøttelse det er at befrygte at hand maae crepere. - Hans Hansens Memorial til DHGEX [Deres Høye Grevelige Excellence] remitteres herved underdanigst.

P. Friis

F. Hansen

Indholdsfortegnelse

Regnskab 1797.....	s. 3
Efterlysning. Ved Erling Dujardin.....	s. 4
Fortegnelse over de i mange skifter forekommende betegnelser for tekstiler. Ved Kirstin Nørgaard Pedersen.....	s. 5
“Hemmelige historier og gådefulde mennesker”. Ved Werner Nielsen Wittekind.....	s. 7
Annonce.....	s. 14
Nye udgivelser. Ved Lone Wredstrøm.....	s. 15
“Det store i det små”.....	s. 16
Socialforsorg 1787.....	s. 19

Indhæftet midt i hæftet findes først “Hvor finder jeg de danske kirkebøger og folketællinger. Ved A.M. Krogh-Thomsen.

Ovenpå er indsat indbydelse samt program for årets udflugt med tilmeldingsfrist 27. APRIL.

Festdragt af Grønrejt fra Røsnæs.
Efter Original i Kalunaborg og Omegns Museum.